

Inno-projektin taustalla vaikuttavia käsityksiä varhaiskasvatuksen oppimisympäristöstä.

Liikkumaan ja leikkimään innostavat oppimisympäristöt – hankkeen tausta-ajatuksena on käytetty sekä valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden näkemyksiä oppimisympäristöstä että Jyri Mannisen ja Senja Pesosen ajatuksia oppimisympäristön eri osa-alueista mielikuvien mukaan jaoteltuina.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2017) alle kouluikäisten lasten oppimisympäristölle annetaan paljon erilaisia määritelmiä ja vaatimuksia. Suunnitelmassa lähdetään liikkeelle ympäristön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta ulottuvuudesta ja nimetään sen tavoitteiksi olla kehittävä, oppimista edistävä, turvallinen ja terveellinen.

Kuva 2: Varhaiskasvatuksen oppimisympäristön ulottuvuudet ja tavoitteet. Saara Salo / Inno-projekti. Lähde: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2017.

Käsitteenä oppimisympäristö ei tarkoita ainoastaan fyysistä huoneistoa, jossa varhaiskasvatusta järjestetään. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa oppimisympäristöön luetaan kuuluvaksi tilat, paikat, tarvikkeet, käytännöt, yhteisöt ja välineet. Oppimisympäristöihin luetaan kuuluvaksi myös luonto, pihat, leikkipuistot ja muu rakennettu lähiympäristö.

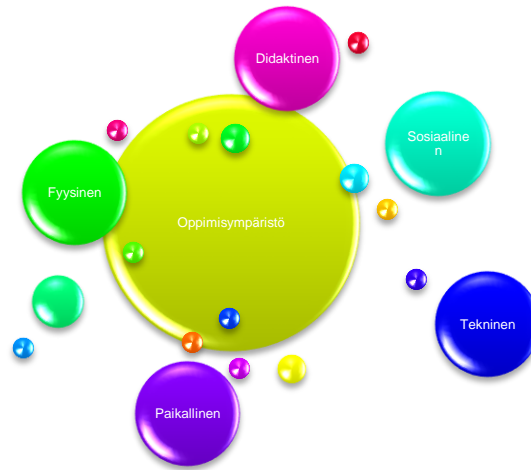
Kuva 3: Varhaiskasvatuksen fyysisen oppimisympäristön erilaisia osa-alueita. Saara Salo / Inno-projekti. Lähde: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2017.

Oppimisympäristön määritelmät INNO-projektin taustalla

Manninen ja Pesonen (1997) määrittävät oppimisympäristöjä niistä syntyneiden mielikuvien mukaan seuraavasti:

1. **Fyysinen:** oppimisympäristöä tarkastellaan tilana tai rakennuksena - *kuinka erilaiset tilaratkaisut edistävät tai estävät oppimista*; taustateoriana toimivat arkkitehtuuri ja tilasuunnittelu; esim. aulat, maisemakonttorit
2. **Sosiaalinen:** oppimisympäristöä tarkastellaan vuorovaikutuksena - *minkälainen henkinen ja psykologinen ilmapiiri tukee oppimista*; teoriapohjan tarjoavat sosiaalipsykologia, ryhmäprosessit ja kommunikaatio; esim. ryhmäytyminen
3. **Tekninen:** oppimisympäristöä tarkastellaan opetusteknologian näkökulmasta - *kuinka tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään opetuksessa ja oppimisen tukena*; viitekehyksenä on tieto- ja viestintäteknikka opetuksessa; esim. digikameroiden tai kännyköiden käyttö opetuksessa
4. **Paikallinen:** oppimisympäristöä tarkastellaan paikkana tai alueena - *kuinka erilaisia oppilaitoksen ulkopuolisia paikkoja voidaan hyödyntää opetuksessa*, oppimisen tiloina nähdään koulun ulkopuoliset paikat; esim. työpaikat, museot, luonto tai kaupunki
5. **Didaktinen:** oppimisympäristöä tarkastellaan oppimista tukevan ympäristön näkökulmasta - *kuinka opiskelutilanteeseen rakennetaan sellaisia oppimista käynnistäviä ärsykeitä, jotka parhaalla mahdollisella tavalla tukevat oppimista*; keskiössä ovat erilaiset oppimateriaalit, oppimisen tuki sekä didaktiset ja pedagogiset haasteet; esim. erilaisten oppimiskäsitysten hyödyntäminen, yksilöllisten oppimistyylien tukeminen sekä erilaiset didaktiset lähestymistavat

Lähde: Manninen, Jyri; Pesonen, Senja (1997): Uudet oppimisympäristöt. Teoksessa Aikuiskasvatus. Aikuiskasvatustieteellinen aikakauslehti 17/1997: 4, 4. artikkeli.

Kuva 1: Oppimisympäristöstä syntyneet mielikuvat Mannisen ja Pesosen (1997) mukaan.

Liikkumaan ja leikkimään innostava oppimisympäristö on siis monipuolinen ja laaja-alainen käsite, jolla on monenlaisia tavoitteita ja vaatimuksia. Parhaiten Inno-hankkeen tavoitteisiin kannustavat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2017) kaksi lausetta:

”Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen.”